

Diplomitöö
370464

Kartob

31. v. 1937

noolele

R. R. R.

Rahuldavate tunnuslõpetus

31. v. 1937 M. K. K.

Militsa Fridolin

=====

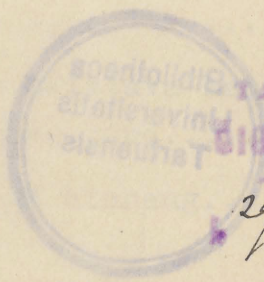
KOHTU KÄTTE ANDMISE INSTITUUT EX- VENE

KRIMINAALPROTSESSIS

=====

A. A.

2591

E. V.

29. mail 1937

Nr 47

TARTU

Tartus 1937

Diplomikõn.

7. vi 1937 kättesaanud seega loetakse

N: 162i

S i s u k o r d:

lk-d.

1. Sissejuhatus 1 - 7
2. Ringkonnakohtu ja selle juures
oleva prokuratuuri tegevus..... 7 -15
3. Kohtupalati ja selle juures asuva
prokuröri tegevus.....15 -20
4. Kohtukätte andmine erasüüdistus-
asjades.....20 -21
5. Kohtupalati kui süüdistava kambri
määruste juriidiline jõud.....22 - 23
6. Käsiteldud süsteemi hinnang.....24 - 31.

KOHTU KÄTTE ANDMISE INSTITUUT
EX-VEENE KRIMINAALPROTSESSIS.

Peale eeluurimise lõpetamist tekib alati küsimus, kas on küllaldaselt tõendusi, et teatavat isikut anda süüalusena kohtu kätte. Seda menetlust, millega konstateeritakse, et kogutud tõendused on selleks küllaldased, et süüalust muuta kohtualuseks, s.o. et alata asja sisulist arutamist kohtus kohtuotsuse tegemiseks, nimetataksegi kohtu kätte andmiseks¹⁾.

Nii üksikisiku kui ka ühiskondliku huvi seisukohalt on oluliselt tähtsis, et tõstetud süüdistused, eriti raskemais süütegudes, enne süüdistatava isiku kohtu kätte andmist või

1) V. D. Nabokovi artikkel koguteoses Ziv, Us-tav Ugolovnago Sudoproizvodstva, Võp. III, Moskva 1914. lhk 865.

kriminaaljälitamise lõpetamist, põhjalikult ja erapooletult saaksid läbi kaalutud. Ühiskonna kaitse nõuab, et igale süüteoale, sõltumatult kõrvalmõjutustest, järgneks kriminaalkohtulik karistus. Teisest küljest jällegi tuleb kaitsta isikut kergemeelsete ja seaduslikult põhjendamatute süüdistuste läbi kohtualusena süüpinki sattumise eest, kuna kohtu all olemise fakt iseenesest juba, arvestamata sellega seoses olevaid moraalseid kannatusi, heidab varju isiku häänimele, rikku- des isiku seltskondlikku kui ka majanduslikku usaldatavust ka sellelgi juhtumil, kui peaks järgnema kohtult õigeksmõistev otsus.

Sellepärast on 1864 a. Kriminaalkohtupidamise seaduse¹⁾ koostajad päris õieti märkinud ära, et avaliku korra huvides võib kohtus süüdistamist lubada ainult juhtumitel, kui on tõenäoliselt ette näha, et järgneb

1) Edaspidi väljendatud lühendatult KKS.

süüdimõisteb otsus¹⁾.

Eelmainitud otstarve rahuldamiseks ongi süüdistavate organite ja kohtu vahele teatud vahelülina sisse seatud kohtu kätte andmise instituut, kas kohtu kätte andmise kambri või mõne muunimelise organi näol. Nagu seda ex-Vene senaator A. F. Koni kujukalt väljendab, on kohtu kätte andmise kamber filtriiks kohtu ja prokuratuuri vahel²⁾, s.o. asutuseks, missugune peab erapooletult ja rahulikult seisma teatud kauguses, teatud kõrgusel oma koosseisult ja missugune võib, eemal kohapäälsest mõjustustest, lahendada küsimuse, kas on küllaldaselt tõendeid selleks, et anda kahtlustusalune kohtu kätte.

Ex-vene KKS 20. novembrist 1864 a., oli kohtu kätte andmise kord sisse võetud prant-

1) 1864 a. KKS motiivid, mis toodud Ziv, op.cit. lhk. 867.

2) A.F. Koni. Na žiznennom puti. Tom II Moskva, 1916 lhk. 584.

suse süsteemi eeskujul. Kohtu kätte andmise eriline protseduur oli ette nähtud obligatoorsena kõigis süütegudes, milliste karistusega kaasas käis seisuslike õiguste kaotus või kitsendus. Nimetatud süütegudes kohtu kätte andmise ja samuti ka kriminaaljälitamise, peatamise või lõpetamise funktsiooni teostamine oli usaldatud Kohtupalati kriminaaldepartemangule, kes toimis süüdistava (kohtu kätte andmise) kambrina. Alates 3. mai 1883 a. seadusega, muudeti asjatoimetuse lõpetamise ja peatamise korda nii, et ringkonnakohtu prokuröril tulid esitada Kohtupalatile kohtu kätte andmise küsimuse lahendamiseks ainult süüdistusaktid, süütegudes (milliste eest oli ähvardava karistusega koos ette nähtud seisuslike ja eriliste õiguste kaotus või kitsendus), kuna arvamused asjatoimetuse lõpetamise ja peatamise kohta esitas ringkonnakohtu prokurör otsekohe vahenditult ringkonnakohtu

tule, kes need vastavate määrustega lahendas, milliste määruste peale võis kaevata Kohtupalatisse erakaebe teel. Samuti esitas ringkonnakohtu prokurör ka süüdistusakti vahenditult ringkonnakohtule asjade kohta, kus polnud eelnimetatud õiguste kaotust ega kitsendust ette näha¹⁾.

Kohtu kätte andmise menetluses, nagu eeluurimiselgi, kohtupooli ei tuntud ja ei süüdistaja ega ka süüdistatav tähendatud menetlus-faasis mingisuguseid protsessuaalseid õigusi ei evinud. Seega ex-Vene kohtu kätte andmise kord erines tuntavalt enda algtüübist - prantsuse seadusandlusest, mis lubas, kuigi piiratult, ka asjaosalistel enestel kohtu kätte andmise menetlusele mõju avaldada (võisid esitada kirjalikke seletusi endi huvide kaitseks).

1) Üldkorrast tundis KKS terve rea erandeid nagu näit. §§ 1064, 1080 j.t., mida käesolev töö ligemalt ei käsita.

Nagu eelpoolkirjeldatust selgus, 1883 a.

3. mai seadusega muudeti kriminaaljälitamis-
se lõpetamise ja peatamise korda, mille lä-
bi ringkonnakohtu tegevussfäär kohtu kätte
andmise küsimuses tuntavalt laienes.

Mis puutub süütegusid, mis ei toonud en-
daga kaasa õiguste kaotust või piiramist, nii
üldkohtus, kui ka rahukohtunikude juures, siis
nendes asjades ei ole erilist korda kohtu
kätte andmiseks kohtuliku organi kaudu, vaid
süüdistused esitatakse kohtusse otse proku-
ratuurist või teiste selleks õigustatud orga-
nite poolt¹⁾.

Et saada ülevaadet kohtu kätte andmise
käigust, selleks tuleb üksikasjalikumalt vaa-
delda kohtukätteandmise menetlusest osa võt-
vate organite tegevust, s.o. ringkonnakohtu

1) V. Slutševski, Učebnik russkago ugolovna-
go prava, S. Peterburg, 1895, lhk. 659.

ja selle juures oleva prokuratuuri ning Koh-
tupalati ja selle juures asuva prokuratuuri
tegevust.

R i n g k o n n a k o h t u j a s e l l e
 j u u r e s o l e v a
p r o k u r a t u u r i t e g e v u s .

Ringkonnakohtu prokurör, saanud eeluuri-
mistoimetuse, pidi selle läbi vaatama ja sel-
gusele jõudma: 1) kas asi allub prokuratuuri
võimude toimetamisele, 2) kas eeluurimine on
toimetatud küllalt täielikult ja 3) kas tuleb
süüdistatav isik anda kohtu kätte või peab
asja lõpetama või peatama. Nende küsimuste
väljaselgitamiseks pidi prokurör nii vormili-
sest kui ka sisulisest küljest tutvuma kohtu-
uurijalt saadud eeluurimismaterjaliga. Jõud-
nud selgusele, et on tegemist avaliku süüdis-
tuse korras jälititava asjaga ja et eeluuri-
mine on küllalt täielikult toimetatud ning,

et kogutud andmeil süüdistatava isiku süü on küllalt tõendatud, siis pidi prokurör koostama süüdistusakti süüteos süüdistatava isiku kohtu alla andmiseks. Leidis aga prokurör, et mõni süüdistuses oluline asjaolu ei olnud eeluurimisel küllaldaselt välja selgitatud, siis kas nõudis kohtu-uurijalt täiendavaid andmeid või saatis asjatoimetuse kohtu-uurijale tagasi täiendavaks eeluurimiseks. Selgus aga, et asi kuulub erasüüdistuskorras jälitamisele, siis piirdus prokuröri ülesanne vaid asja vastavasse kohtuasutisse juhtimisega. Kui asjas ilmnesid asja lõpetamise või peatamise seaduslikud ajendid, siis prokurör pidi koostama motiveeritud arvamuse lõpetamise või peatamise kohta ja esitama arvamuse ühes toimetusega ringkonnakohtule, kes küsimuse lahendas korraldaval istungil määrusega. Nende määruste peale võis edasi kaevata ühe kuu jooksul Kohtupalatile erakaebe teel.

Juhtumil aga kui ringkonnakohus ei nõustunud prokuröri ettepanekuga asja lõpetamise kohta, siis anti lõpetamise küsimus Koh-tupalatile lahendamiseks.

Ringkonnakohtu prokurör, kohtu-uurijalt saadud eeluurimismaterjali kohta, milles puudusid seaduslikud takistused süüdistatava kohtu kätte andmiseks, seadis kokku arvamuse süüdistusakti vormis. Süüdistusakt, kui vormiline ja kriminaalprotsessis olulise tähtsusega dokument, pidi rahuldama järgmisi nõudeid¹⁾:

1) pidi kujutama endas prokuratuuri poolt lõpulikult vormuleeritud süüdistuse, järelduse eeluurimisel kogutud andmeist, ja väljendama süüdistaja seisukoha asja suhtes;

2) süüdistusakt pidi kohtule ära näitama need piirid, millistes pidi toimuma ja milliseid ei võinud ületada kohtulik asja

1) I. Foinitski, Kurs ugolovnago sudoproizvodstva, Petrograd, 1915 lhk 407 jj.

arutamine. Ringkonnakohus võis asja arutamisel lubada endale vaid väikesi kõrvalekaldu-
misi süüdistusaktist, kuid muudatusi, mis
enesega kaasa tõid süüdistuse muutmise, ta
mingil tingimusel teha ei võinud, kuna selli-
ne õigus kuulus vaid Kohtupalatile kui süü-
distusakti kinnitanud organile. Muidugi võis
süüdistusakt piiritleda kohtulikku asja aru-
tamist vaid üldistes joontes, kuna süüdistus-
akt kinnitas vaid süüdistatava isiku süü tõe-
näosust, kuid mitte tõendatust. Kassatsiooni
kohtu praksises oli välja kujunenud seisu-
koht, et oli küllaldane, kui süüdistusaktis
oli ära näidatud paragrahv, mille järele süü-
tegu oli kvalifitseeritud, kuna täpsem kvali-
fitseerimine paragrahvi punkti järele polnud
nõuetav;

3) kohtualusele süüdistusakt pidi ära
näitama mitte ainult süüdistuse sisu, vaid
ka need tõendid, millistele oli rajatud

süüdistus, nii et kohtualune võiks enda poolt otstarbekohaselt esitada tõendusi tema vastu tõstetud süüdistust ümber lükkavate ja tema süütust kinnitavate asjaolude kohta.

KKS § 520 nõuete kohaselt süüdistusaktis pidi olema ära tähendatud: 1) sündmus, mis sisaldas endas süüülise tegevuse tunnuseid; 2) selle teo korda saatmise aeg ja koht, niipalju kui teada oli; 3) süüdistatava elukutse, eesnimi, isanimi ja perekonnanimi või hüüdnimi; 4) asjas süüdistatava vastu kogutud tõendite sisu ja 5) seaduse järelle kindlaksmääramine: nimelt missugusele süüteole vastavad antud teo tunnused.

Süüdistusakt koosnes kirjeldavast osast (§ 520 pp. 1-4) ja lõppkokkuvõttest - süüdistuspunktist (p. 5). Kirjeldavas osas peamise tähtsuse omas süüdistatava isiku täpne äranäitamine ja peale selle süüülise teo faktilise olukorra kirjeldamine, s.o. süüteo koha, aja

ja teiste sinna juurde kuuluvate asjaolude äratähendamine. Kassatsioonikohtu seisukoht¹⁾ oli, et süüteo kordasaatmise aja ja koha süüdistusaktis äratähendamine polnud tingimuseks, mille mitte silmaspidamisel oleks võidud süüdistusakti maksvusetaks tunnistada. Kuid teisest küljest pidid kõnesolevad asjaolud süüdistusaktis ära tähendatud olema, kui nad olid protsessuaalse tähtsusega (nt. kui neist sõltus aegumise ja alluvuse küsimuste lahendamise) või kui nad olid tähtsad süüteo koosseisu määritlemiseks (nt. aja ja koha järgi kvalifitseeritavais võõravara riisumistes jne.).

Mis puutub tõendite äratähendamisse süüdistusaktis, siis on vaieldusi tekitanud küsimus, kas süüdistusakti sisse võtta ka need tõendid, mis on esitatud süüdistatava poolt tema kaitseks. Kassatsioonikohtu seisukoht selles küsimuses oli, et

1) Ziv, op. cit lhk. 879.

süüdistav võim on kohustatud ette tooma ainult need tõendid, mis tema poolt on usaldatavaiks tunnustatud ja vastavalt sellele pole kohustatud prokuratuur kohtusse välja kutsuma neid tunnistajaid, kes on süüdistatava poolt tema kaitseks üles antud, kuna nende ja ka teiste tunnistajate väljakutsumine on usaldatud täielikult prokuratuuri äranägemisele.

Süüdistusakti lõpposa - süüdistuspunkt (§ 520 p. 5) pidi endast kujutama loogilist järeldust süüdistusakti üld- ehk kirjeldavast osast. Süüdistuspunkti kohta maksis nõue, et selles oleks tegu, mis oli süüdistusakti objektiks, positiivselt viidud ühe teatud süüteotüübi alla, kuid mitte mitme alla, mis oma vahel üksteisega läbi põimitud. Teiseks oli nõue, et süüteo määritlemine pidi olema toimetatud seaduse järele, so. väljendustes, millised võimalikult täpselt vastaksid tea-

tud seaduse sõnastusele. Peale selle süüdistusakti lõpposas tuli ära näidata kohus, kellele allus antud süüteo arutamine.

KKS § 521 nõuete kohaselt prokurör lisandas süüdistusakti juurde nimestiku isikute kohta, kes tema arvamise järele pidid olema kutsutud antud asjas kohtuistungile. Nimestikus näidatud isikute väljakutsumisest kohus ei võinud keelduda. Tunnistajatena nimestikku võetud isikute kohta prokurör polnud kohustatud seletama, mis põhjusel või milliste asjaolude tõenduseks neid välja kutsuda tuleb.

KKS § 523 põhjal prokurör esitas oma arvamuse kriminaaljälitamise lõpetamise või peatamise kohta ringkonnakohtule, kuna aga süüdistusakt tuli ringkonnakohtule esitada vaid vähem tähtsais asjus. Süüdistusaktid aga asjus, millega kaasas käis seisuslike ja eriliste õiguste kaotus, esitas prokurör Kohtu-

palatile, viimase juures asuva prokuröri kaudu. Neil juhtumitel, kui viimatinimetatud tegudes ühes ja samas teos süüdistati mitut isikut, kusjuures mõne kohta neist järgnes arvamus kriminaaljälitamise lõpetamiseks või peatamiseks, kuna teiste kohta koostati süüdistusakt, siis tuli koos süüdistusaktiga Kohtupalatile saata ka nimetatud arvamus ühiseks läbivaatamiseks. Kirjeldatu on erandjuhtum, kus Kohtupalat läbi vaatas ringkonnakohtu prokuröri arvamuse kriminaaljälitamise lõpetamise või peatamise kohta, kuna aga normaalseks organiks, kriminaaljälitamise lõpetamise ja peatamise küsimuste lahendamise alal, oli ringkonnakohtus.

Kriminaaljälitamise lõpetamise ja peatamise kohta tehtud ringkonnakohtu määruste peale võis süüteost kannatanu kaevata Kohtupalatisse ühekuise tähtaja jooksul, määruse kuulutamisest arvates, erakaebuste esitamiseks ettenähtud korras.

7

K o h t u p a l a t i j a s e l l e
j u u r e s a s u v a p r o k u r ö r i
t e g e v u s.

Kohtupalat asus süüdistusaktide ja kriminaaljälitamise lõpetamise ja peatamise ettepanekute läbivaatamisele ainult Kohtupalati prokuröri kirjalikul ettepanekul. Seega Kohtupalati prokuröril oli ülesandeks esitada ringkonnakohtu prokurörlt saadud eeluurimismaterjal ühes süüdistusaktiga Kohtupalatile, kusjuures ta ise süüdistusakti muuta ei saanud. Küll aga võis ta avaldada enda mittenõusolekut ringkonnakohtu prokuröri süüdistusaktiga. Enda mittenõusoleku pidi esitama motiveeritud kujul Kohtupalatile, kes selle siis läbi vaatas süüdistatava kambrina. Pärast Kohtupalati, kui süüdistatava kambri, määruse saabumist, Kohtukoja prokurör kui üleandev instants saatis toimetuse tagasi ringkonnakohtu

prokurörile.

Kohtupalat, saanud tema juures asuva prokuröri kaudu ringkonnakohtu prokuröri süüdistusakti või arvamuse ühes eeluurimismaterjaliga, määras asja ühele oma liikmele ettekandeks ettevalmistamiseks.

Ettekandja liige, tutvunud kõigi asjaoludega, kandis Kohtupalatile korraldaval istungil suuliselt ette põhjuse, millest asi tekkis, ja kõik eeluurimistegevused, juhtides tähelepanu ülesseatud korra- ja vorminõuetele, ja luges ette algkirjas kõik protokollid, mis omasid asjas tähtsuse. Pääle asjaolude ettekandmist prokurör luges ette ringkonnakohtu prokuröri arvamise ja avaldas ka enda seisukoha asja kohta. Süüdistatavat ega ka kedagi teisi asjaosalisi sellistele Kohtupalati istungitele ei kutsutud ja kogu asjatöötus põhjenes kirjalikule eeluurimismaterjalile. Kohtupalat, ära kuulanud asja ettekan-

de ja prokuröri arvamuse, tegi süüdistava kambrina määruse, millega ta kas kinnitas või tagasi lükkas prokuröri ettepaneku. Kohtupalat pidi piirduma nende isikutega, kes olid asjas vastutusele võetud. Kui aga ilmnemise asjaolud, mis kahtluse heitsid ka teistele, veel mitte vastutusele võetud, isikute peale, siis Kohtupalat kirjutas ette eeluurimise toimetamise kahtluse alla langenud isikute kohta, kusjuures Kohtupalat toimis kui kriminaaljälitamisalgaatav organ. Leides, et oli vajalik muuta süüdistusakti või kohtu kätte anda isikut, kelle suhtes prokurör oli ettepaneku teinud süüdistuse lõpetamiseks, Kohtupalat koostas tähendatud asjas kohtu kätte andmise määruse, mis täielikult asendas süüdistusakti, millepärast see määrus pidi koostatama süüdistusakti jaoks ülesseatud nõuetele vastavalt. Prokuratuuri esindaja, kes oli ette pannud teatud asjas kriminaal-

jälitamise lõpetamise, polnud kohustatud kohtus toetama neis asjus Kohtupalati kohtu kätte andmise määrust. Tähendatud asjus esines kohtus asja arutamisel süüdistajana kas Kohtupalati prokurör ise või tema määramisel mõni temale alluvaist prokuratuuri esindajaist.

Eelkirjeldatud kohtu kätte andmise menetlus Kohtupalati kui süüdistava kambri kaudu toimus ainult suure tähtsusega süütegudes, kuna vähemais süütegudes, millistega kaasas ei käinud õiguste kaotust ega kitsendust, esitati süüdistusaktid prokuröri poolt otseteelselt ringkonnakohtule, kes need läbi vaatas korraldaval istungil ja vajaduse korral võis nõuda prokuröri poolt täiendavat eeluurimist.

Kohtulik kontroll neis asjus, kus puudus eriline kohtu kätte andmise kord, toimus asjast huvitatud isikute kaebusel Kohtupalati poolt. Ka kui prokurör leidis asjas seaduslikud kriminaaljälitamise lõpetamise või peata-

mise ajendid, ja esitades sellekohase arvamusega asja ringkonnakohtule, kelle mitte-nõustumisel prokuröri ettepanekuga, küsimus läks lahendamisele Kohtupalatisse. Samuti ka asjast huvitatud isiku kaebusel ja ka järelvalve korras kanti ringkonnakohtu määrused asja lõpetamise või peatamise kohta Kohtupalatisse, kes võis siis ette kirjutada asja lahendamise korra.

K o h t u k ä t t e a n d m i n e
e r a s ü ü d i s t u s a s j a d e s .

Erasüüdistuse asjus, mis võisid lõppeda leppimisega ja olid seega jälitatatavad erasüüdistus korras, oli üldisest korrast erinev kohtu kätte andmise kord. Kohtu-uuriija esitas küll üldistel alustel eeluurimismaterjali prokurörile, kuid viimane vaatas selle läbi vaid veendumiseks, et selles ei sisaldu avalik süüdistus korras jälitamisele kuuluva

süüteo tunnuseid. Veendunud selles, prokurör saatis eeluurimistoimetuse, olenevalt ähvardava karistuse suurusest, kas ringkonnakohtusse või Kohtupalatisse. Asja edaspidine käik seadusega täpselt reglementeeritud pole, kuid kassatsioonikohtu praksis määritles seda järgmiselt, Kohtupalatile alluvais asjus Kohtupalat võis kontrollida kas eeluurimine oli küllaldase täielikkusega toimetatud selleks, et anda süüdistatav kohtu kätte. Sellejuures ei võinud aga Kohtupalat muuta erasüüdistaja poolt üles seatud süüdistuse kuju. Ringkonnakohtule alluvais erasüüdistuse asjus mingisugust eelnevat kohtu kätte andmise määrust ei tehtud, vaid kohus asus kohe asja arutamisele. Erasüüdistusasjus süüdistusakti asendas erasüüdistaja kaebus, mis pidi ka vormiliselt vastama süüdistusaktile.

K o h t u p a l a t i k u i s ü ü d i s -
t a v a k a m b r i m ä ä r u s t e
j u r i i d i l i n e j õ u d¹⁾.

KKS § 534 ütleb, et Kohtupalat teeb "lõpuliiku määruse" kohtu kätte andmise ja asja lõpetamise kohta. Sama seadustiku § 905 alusel kassatsiooni protestid ja kaebused lubatakse ainult lõpulikkude kohtuotsuste vastu. Teisest küljest paragrahvides 893, 894 ja 896 pole näidatud võimalust kaebuste ja protestide esitamiseks erakaebe teel Kohtupalati nende määruste peale. Ettetoodud kaalutusil ex-Vene senat jõudis seisukohale, et kaebuste esitamine, enne asja arutamist kohtus, Kohtupalati määruste peale, kohtu kätteandmise ja kriminaaljälitamise lõpetamise küsismuses polnud lubatav. Nende määruste

1) Ziv, op cit 889-890. Slutševski, op cit 666-667.

peale võis kaevata vaid koos kassatsioonikaebusega, mis esitati lõpuliku kohtuotsuse peale.

Asja lõpetamise määruste seisukord oli sõltuv sellest, millistele asjaoludele nad olid rajatud. Kui nende aluseks olevad asjaolud olid faktilist laadi (nt. süütõenduste puudulikkus), siis määrused said jõu ainult nende faktiliste asjaolude puhuks, kuid uute faktiliste aluste ilmumisel, mis polnud Kohtupalatil arvesse võetud, kriminaaljälitamine võis saada uuendatud ja järelikult ka lõpetamise määrus kaotas oma jõu.

Kui aga kriminaaljälitamise lõpetamise määrus oli rajatud õiguslistele alustele (nt. süüteotunnuste puudumine antud teos), siis see Kohtupalati määrus astus lõplikult jõusse, sest õiguslikud küsimused võisid saada lahendatud täielikult ilma eeluurimismaterjali kohtulikult läbi kontrollimata.

K ä s i t e l d u d s ü s t e e m i
h i n n a n g.

Kohtu kätte andmise instituudi kohta on avaldatud võrdlemisi rohkesti ja sellejuures risti vastupidiseid seisukohti ja arvustusi. Juba 1864 a. KKS koostamisel tekkis Riigikantselei juures loodud erikomisjonis selle küsimuse ümber lahkarvamusi. Komisjoni 3 liiget pooldasid korda, et süüalustele anda õigus süüdistusakti kättesaamisel kaevata süüdistusakti peale Kohtupalatisse, kusjuures edasikaebus oleks piirdunud süüdistusakti ebatäpse sisu, eeluurimise puuduliku toimetamise ja asja lõpetamise, seismapanemise või teise asjaga liitmise seaduslikkude põhjuste mitteamistamise juhtumitel. Komisjoni 14 liiget seevastu pooldasid korda, et asjades, mis ei kuulu läbivaatamisele vannutatud meeste kohtus, saadab prokurör süüdistusakti otseselt ringkonnakohtusse, kuna teis-

tes asjades - Kohtupalati prokuröri kaudu Kohtupalatisse läbivaatamiseks. Lõpuks 15 komisjoni liiget leidsid, et prokurör peaks asjades, mis ei allu vannutatud meeste (npuc. zaced.) kohtule, saatma süüdistusaktid otse ringkonnakohtusse. Samuti asjades, mis alluvad vannutatud meeste (npuc. zac.) kohtule ja milles on süüaluse vastu kindlad tõendused, nagu tunnistajate seletused, kirjalikud asitõendid või süü-ülestunnistused, tuleb süüdistusaktid otseselt ringkonnakohtusse saata. Muudel juhtumitel aga süüdistusaktid esitada Kohtupalatile läbivaatamiseks.

Eeltoodud seisukohtade läbivaatamisel Riiginõukogu leidis, et süütegudes, mis on seotud õiguste kaotusega või kitsendusega, tulevad süüdistusaktid alati Kohtupalatisse läbivaatamiseks saata¹⁾.

1) Objasniteljnõja zapiska k projektu Usatava Ugolovnago Sudoproizvodstva, Tom I. S. Peterburg 1900 Objasnenija k postanovlenijam o pörjadke predanija sudu. lhk. 15-18.

Pärast 1864 a. KKS kehtimahakkamist tek-
kisid terve rida arvustusi kohtu kätte andmi-
se instituudi kohta. Nii leiti, et kehtiv
kord olevat pikaldane. Samuti olevat süüdis-
tusaktide asendamise protsent tähtsuseta. Üht-
lasi juhiti juriidilises literatuuris nähtu-
sele, et keerulisemates ja raskemates asja-
des on süüdistusakti kohta seisukohavõtmine
Kohtupalatis raskendatud, kuna see tuleb te-
ha ainult kirjalikkude andmete järele. Veel
toonitati, et kohtu kätte andmise instituut
loovat presumptsiooni süüaluse vastu, mille-
ga kollegiaalkohtu määrusega heidetavat süü-
alusele süüteo toimepanemise vari. Samuti
märgiti ära Kohtupalati pealiskaudsust süü-
distusakti läbivaatamisel ja veel seda, et
prokuratuur ei toimuvat sel juhtumil tarvili-
se ettevaatusega, kui on teada, et kohtu kät-
te andmise küsimuses on lõpusõna öelda Koh-

tupalatil¹⁾.

Ka KKS reformeerimiseks loodud komisjonis tekkisid kohtu kätte andmise küsimuses lahkarvamusi. Nii leidsid 7 komisjoni liiget, et KKS kohtu kätteandmise peapuuduseks olevat pikaldus, mida ei kõrvaldavat ka Kohtupalati koosseisu suurendamine. Sellepärast tulevat pooldada austria süsteemi, mille järele Kohtupalat vaatab süüdistusakti läbi ainult süüaluse kaebusel. Sarnane kord hoidvat kokku ilmaasjata tööd, eriti neis asjus, kus süüalused end süüdi tunnistavad ja kus kaebust ei esitata²⁾.

Komisjoni enamus aga pooldas kehtivat korda, põhjendades seda seega, et austria süsteemi ei saavat Venemaal rakendada, kuna süüalused ei mõistvat ega suutvat oma mada-
la haridusliku tasapinna tõttu kasutada oma

1) Ibid. lhk. 30-34.

2) Ibid. lhk. 38-42.

oma õigust ja süüdistusakti peale Kohtupalatisse kaevata. Selletõttu jäävat edasikaebamata paljud süüdistusaktid mitte sellepärast, et süüalused ei soovi kaevata, vaid sellepärast, et nad ei mõista seda teha¹⁾.

Hiljem esitati seaduseelnõu Riigiduumale ja 1909 a. võttiski Riigiduum selle vastu. Seega pidi kohtu kätteandmine sündima austria süsteemi järele, s.o. Kohtupalat pidi vaatama süüdistusakti läbi ainult süüaluse kaebusel²⁾.

Peale Riigiduumat arutas sama seaduseelnõu veel Riiginõukogu aja jooksul 16. detsembrist 1909 kuni 3. märtsini 1910. Riiginõukogus leidis eelnõu suurt vastuseisu A.F. Koni poolt, kes põhjendas omi seisukohti sellega, et prokuröri ja kohtu-uurija tegevus võivat sagedasti olla liialdatud süüaluse vastu. Sel-

1) Ibid lhk. 42-46.

2) Ziv, op cit lhk. 871.

lepärast olevat vaja nn. filtrit prokuröri ja kohtu vahele, s.o. asutust, kes rahulikult ja erapooletult seisaks teatavas kauguses ja omaks vastava taseme ja kes võiks otustada küsimust, kas on küllaldaselt tõendusid, et kahtluselust kohtu kätte anda. Kord, mille järele Kohtupalat vaatab süüdistusakte läbi omab veel selle paremuse, et siis on olemas nii ringkonnakohtu prokuröri arvamus süüdistusakti kujul, kui ka Kohtupalati prokuröri arvamus Kohtupalati, kui kohtu kätteandmise kambri istungil. Seega 2 prokuröri arvamust ja Kohtupalati seisukoht. Koni arvates ei olevat otstarbekohane süüdistusakti läbivaatamise Kohtupalatis siduvaks teha süüaluse vastavast kaebusest, s.o. süüaluse enda heaksarvamusest¹⁾.

Riiginõukogus Kohtuminister ei toetanud

1) A. F. Koni, Na žiznennom puti, Tom II, Moskva 1916, lhk. 581-695.

aluseks võtta süüdistusaktide Kohtupalatisse läbivaatamiseks saatmise juures.

Eeltoodud asjaolusid arvestades võiks ütelda, et austria süsteem on kõige vastuvõetavam, sest selle järele on süüalune kaitsitud kergemeelsete ja põhjendamatute süüdistuste eest, kui süüalused ise Kohtupalatisse kaebavad. Ühtlasi on selle süsteemiga ära hoitud viivitus menetluses asjades, kus süütõendused on vastuvaidlematud, kuna nendes asjades kaebused süüdistusaktide peale süüaluste poolt esinevad võrdlemisi harva.

K ä e s o l e v a k s t ö ö k s k a s u -
t a t u d k i r j a n d u s .

1. Ustav Ugolovnago Sudoproizvodstva, Petro-
grad Izdanie 1914 goda.
2. Šramčenko i Sirkov, Ustav ugolovnago sudo-
proizvodstva, Riga 1923.
3. Objasniteljnaja zapiska k projektu ustava
ugolovnago sudoproizvodstva, S. Peterburg
1900. Tom I.
4. M. M. Ziv. Ustav Ugolovnago Sudoproizvodst-
va, sistematičeski kommentarii, Vöp.III
Moskva 1914.
5. I. Foinitski, K,rs ugolovnago sudoproizvodst-
va, Tom II, Petrograd 1915.
6. V. Slutčevski, Učebnik russkago ugolovnago
sudoproizvodstva, S. Peterburg, 1895.
7. N.N. Rozin, Ugolomnoe sudoproizvodstvo, Riga
1924.
8. S. I. Viktorski, Russki ugolovnõi protsess,
Moskva 1912.
9. A. F. Koni, Na žizenennom puti, Moskva 1916,
Tom II.